

DSOG

bladet

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Klumme januar 2009 3
Meddelelser fra redaktøren 5
DSOG's bestyrelse 5

DSOG-information

First for indsendelse 8
DSOG's bestyrelse informere 8

Artikler og debat

Fra Historisk Arbejdsgruppe 10
Medicinhistorisk Quiz 15
Selskabets tidligere formænd
Carl Svenstrup (1968-1970) 15

Møder og kurser

NUGA – 25th Anniversary Meeting 14.-16.
May 2009, Reykjavik 17
Kontinenssygepleje anno 2009:
teambuilding og nye horisonter 19
Kirurgisk behandling af urogenital prolaps
(pelvic organ prolapse, POP) hos kvinder 20
Vold mod kvinder, fødselsangst og fødselsmåde 21

DFKO

Skriftlig beretning fra bestyrelsen DFKO 2008 23

FYGO

Klumme 2008 25
Internatkursus »Gynækologisk Endokriologi« 25
Ordinær generalforsamling 26
Teoretisk kursus i Obstetrisk UL og Føtalmedicin (øst) 26

1

Januar 2009 • Årgang 30

Klumme Januar 2009

Danske gynækologer og DSOG som et »brand«

»Et brand en samling af symboler, oplevelser og associationer, som positionerer og differentierer et produkt, en service, virksomhed, organisation, person eller et sted«.

Vi arbejder alle for patienterne og med høj faglighed som højeste prioritet. Vi er også rimeligt gode til at informere kolleger om forskning og udviklingstiltag på vores afdelinger og måske er det også godt nok. Men måske burde vi samtidig tænke på formidlingen udover egne rækker, og måske overveje, om vi kunne opnå noget positivt både for vores afdelinger og patienter, hvis vi tænkte på gynækologien som et varemærke.

Den måde, vi kommunikerer med patienter og medier på, er allerede med til at markedsføre ikke blot lægestanden, men også i høj grad vores egne afdelinger og gynækologien som speciale. Find de positive historier, fortæl hvad vi kan, og hvilke landvindinger, der foretages indenfor specialet. Både forskning, nye operationsmetoder, uddannelses tiltag og tiltag, der forbedrer forholdene for patienterne er med til at påvirke vores »brand«. Mange har en forståelig ydmyghed og en tilbageholdenhed i forhold til at promovere sig selv på bekostning af kolleger. Det er da også en sund tanke ikke at fremhæve sig selv på andres bekostning, men det behøver heller ikke være det, man gør, hvis formålet er at lave reklame for landvindingen og det nye i specialet og ikke primært for at sætte sig selv i fokus. Alle andre gynækologer og obstetrikere bør tilsvarende vælge, at se det som noget meget positivt for specialet, når der skete noget nyt på andre afdelinger.

DSOG har ikke midler til at ansætte et reklamefirma eller til at have en fast presse-

mand ansat. Der er nok også mange, der ikke mener, at det er nødvendigt.

DSOG er dog i kontakt med en journalist, der ved behov tænkes anvendt til at udsende nødvendige pressemeddelelser primært i de situationer, hvor vi som gruppe bliver misforstået eller mistolket i medierne. Men måske vi også skulle se efter de positive historier, hvor vi kunne gøre opmærksom på tiltag, som er vigtige, og som også vil få gynækologerne som »brand« til at fremstå endnu stærkere.

Vi er allerede et »brand«. Men ved vi, på hvilken måde befolkningen ser på en gynækolog? og er det overensstemmende med vores eget billede af os selv?

Vi vælger at tro, at vi har et positivt image, men ses vi også som et vigtigt, spændende og betydende speciale? Ses gynækologen som kvindernes advokat i sundhedsspørgsmål, og som en person, kvinden har tiltro til og vil bruge som sjælesørger i specielle tilfælde? Eller er vi blot læger, der ser på underliv? Det er måske jordemoderen, der i befolkningens bevidsthed er dem der står for fødslerne, kirurgen der står for operationerne, og anæstesiologen der redder liv.

Vi har på hjemmesiden taget hul på en løbende undersøgelse af medlemmernes holdninger til forskellige emner. Vi håber, at I opfatter initiativet positivt og vil deltage aktivt i DSOG-»Pollen«, som findes på hjemmesiden. Det er ikke meningen, at alle spørgsmål skal være lige seriøse, men det er absolut håbet, at DSOG-bestyrelsen vil kunne lære noget og blive inspireret af medlemmernes svar.

Vi kommer i »pollen« også til at høre om jeres opfattelse af specialet, og hvordan I opfatter DSOG og gynækologien som »brand«. Vi må så se, om det kunne være formålstjuntligt at foreslå initiativer, som kan sikre, at vi opfattes, som vi føler os.

Uanset om vi kalder det branding, og om vi gør noget aktivt for at påvirke omgivelsernes opfattelse af gynækologer, så er der ingen tvivl om, at befolkningen og medierne allerede har en opfattelse af os. Samt at den løbende

påvirkes i forhold til vores ageren i dagligdagen. Tænk gerne over, at du er en reklame for gynækologien i alt, hvad vi laver. Dét, at vi selv føler, at vi har del i et af de bedste og mest givende specialer, må gerne smitte af på omgivelserne. Så bliver det både nemmere at rekruttere til specialet, og sjovere og lettere at agere både sundhedspolitisk, på hospitalerne og overfor vores patienter.

På bestyrelsens vegne

Morten Lebech
Formand for DSOG

Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer for medlemsbladet i 2009:

24. februar/1. april
27. april/10. juni
13. juli/19. august
31. august/7. oktober
26. oktober/2. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadline og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOGs hjemmeside bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOGs hjemmeside: www.dsog.dk

Indlæg sendes på e-mail til:

Berit Mosgaard, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling, G115
Herlev Hospital
Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev
bjmosgaard@dadlnet.dk

Annoncer sendes til: forlaget@dadl.dk

DSOG er medlemsblad for Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven: Berit Mosgaard

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:
Lægeforeningens forlag

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

DSOG's bestyrelse

Formand

Morten Lebech, overlæge, sektionsleder
Gynækologisk-obstetrisk afd. G116
Herlev Hospital, Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev
Telefon: 44 88 36 71 eller
dectelefon 44 88 40 00 82-627
Privat: Dalgas boulevard 59, 1. tv,
2000 Frederiksberg
Telefon: 38 34 26 19
Mobil: 26 36 26 20
E-mail: Morten.Lebech@dadlnet.dk

Næstformand

Charlotte Hasselholt Søgaard, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby
Brendstrupgårdsvej 100, 8200 Århus
Telefon: 89 49 63 07
Privat: Hyldevej 5, 8240 Risskov
Telefon: 86 21 70 21
Mobil: 29 61 95 21
E-mail: chsogaard@dadlnet.dk

Organisatorisk sekretær

Berit Mosgaard, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling, G115
Herlev Hospital,
Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev
Telefon: 44 88 36 91 eller
dectelefon 44 88 40 00 82-654
Privat: Ellebuen 10, 2950 Vedbæk
Telefon: 45 66 44 28
Mobil: 61 66 44 28
E-mail: bjmosgaard@dadlnet.dk

Kasserer

Charlotte Brix Andersson, overlæge
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
Ålborg Sygehus
Hobrovej 18-22, 9100 Ålborg
Telefon: 99 32 12 06
Privat: Rolighedsvej 11, 9400 Nørresundby
Telefon: 98 19 26 56
Mobil: 23 24 74 33
E-mail: charlottea@dadlnet.dk

Videnskabelig sekretær

Anette Tønnes Pedersen, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk Klinik
Rigshospitalet, Juliane Marie Centret,
Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
Telefon: 35 45 89 34
Privat: Solhøjpark 19, 3520 Farum
Telefon: 44 99 18 34
Mobil: 26 70 18 34
E-mail: atp@dadlnet.dk

Uddannelsessøgende

Kathrine Birch Petersen, reservelæge
Gynækologisk-obstetrisk klinik,
Rigshospitalet, Juliane Marie Centret
Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
Telefon: 35 45 13 21
Privat: Pilesvinget 31, 2700 Brønshøj
Mobil: 24 64 54 14
E-mail: kbirch@dadlnet.dk

Øvrige medlemmer

Susanne Christau, speciallæge.
Frederiksdalsvej 70, 2830 Virum
Telefon: 45 85 20 22, fax: 45 83 45 13
Privat: Birkebakken 59, 3460 Birkerød
Telefon: 45 42 33 17
Mobil: 20 16 55 99
E-Mail: sus.christau@dadlnet.dk

Formand for FYGO, konstitueret

Lotte B. Colmorn, reservelæge
Gynækologisk-Obst. Klinik,
Rigshospitalet, Juliane Marie Centret,
Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
Telefon: 35 45 35 45
Privat: Hallandsgade 11, 2. th,
2300 København S
Telefon: 60 67 95 24
E-mail: colmorn@dadlnet.dk

Formand for DFKO

Speciallæge Jan Pelle
Søndre Stationsvej 31, 4200 Slagelse
Telefon: 58 53 23 10
Lægetlf: 58 53 231 2

Privat: Gedevassevej 48, 3520 Farum
 Telefon: 44 95 67 07
 E-mail: pelle@dadlnet.dk

Formand for undervisningsudvalget

Heidi Fosgrau Sharif, Afdelinglæge, Ph.D
 Obstetrisk Klinik, afsnit 4031, Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Telefon: 35 45 09 08
 Privat: Egemosegaard, Avderødvej 20
 2980 Kokkedal
 Telefon: 48 28 30 48
 E-mail: Heidi_Sharif@Yahoo.dk

Formand for efteruddannelsesudvalget

Anders Atke, overlæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling

Herlev Hospital
 Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev
 Telefon: 44 88 36 71 eller
 dectelefon 44 88 40 00 89-105
 Privat: Syvstjerne Vænge 4 B, 3500 Værløse
 Telefon: 49 13 36 93
 E-mail: atke@dadlnet.dk

Webmaster

Peter Secher, 1.reservelæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling,
 Ålborg Sygehus Nord
 Reberbavn, 9000 Ålborg
 Telefon: 99 32 83 34/99 32 11 11
 Privat: Espedalen 31, 8240 Risskov
 Telefon: 86 21 10 62
 E-mail: secher@dadlnet.dk

DSOG - INFORMATION

Frist for indsendelse

Frist for indsendelse af forslag, der ønskes behandlet på DSOG's generalforsamling fredag den 17. april 2009, er den 20. februar 2009.

Forslag sendes til DSOG's organisatoriske sekretær Berit Mosgaard på bjmosgaard@dadlnet.dk

DSOG's bestyrelse informerer

Ved den kommende generalforsamling i DSOG fredag den 17 april 2009 (dagsorden følger) er følgende poster på valg:

Bestyrelsen – 2 poster

Organisatorisk sekretær Berit Mosgaard afgår
 FYGO-repræsentant Kathrine Birch afgår

Bestyrelsesmedlemmer vælges uden at vælges til de enkelte poster. Bestyrelsen konstituerer sig efter generalforsamlingen med en formand, en næstformand, en organisatorisk se-

ekretær, en videnskabelig sekretær, en kasserer og to medlemmer.

Undervisningsudvalget – 2 poster:

Nini Hegedüs på valg
 Thomas Larsen på valg

Efteruddannelsesudvalget – 4 poster

Anders Atke afgår
 Ditte Trolle afgår
 Torben Munk på valg
 Tina Storgaard på valg

Revisorer – 1 post

Inger Stornes på valg

FIGO fonden – 4 poster

Katrine Sidenius afgår
 Annette Tønnes Pedersen afgår
 Susanne Christau afgår
 Søren Brostrøm på valg

Fra Historisk Arbejdsgruppe

Også denne gang var lodtrækningen let. Vi modtog løsninger fra tre indsendere: Hanne Christensen, Jens Jørgen Jørgensen og Vibeke Vestermark. De indsendte løsninger var rigtige, og de tre indsendere har derfor alle fået tilsendt en bogpræmie.

Løsning på Quiz nr. 1 i DSOG-bladet nr. 6, 2008

Den rhombe, som blev beskrevet af Gustav Adolf Michaelis, er et område, som aftegnes over den nederste del af ryggen ved normal knoglebygning. Det har som nævnt form som en rhombe og afgrænses af gruben under tornappen fra femte lændehvirvel, af højre og venstre spina iliaca posterior superior og af den øverste afslutning af furen mellem balderne – crena ani.

Ved visse abnormiteter i bækkenets bygning ændres figuren, og dette kan benyttes diagnostisk ved undersøgelse af en fødende. Samtidig har rhomben dannet udgangspunkt for måling af afstanden fra rhomben til for-kanten af symfyse ved hjælp af Baude-locques bækkenmåler. Hensigten har været at få et mål for bækkenets rumlighed og dermed for kvindens mulighed for at føde vaginalt. Denne måling er forlængst obsolet, men var rutine i hvert fald på Herning sygehus i begyndelsen af 1970-erne.

Den rhombe, som i dag har navn efter Michaelis, blev beskrevet i hans monumentale værk, *Das Enge Becken*, som blev fuldført og udgivet i 1851– tre år efter, at Michaelis var

død. Udgivelsen skyldtes Carl Litzmann, som var ven med Michaelis. Og i dag står *Das Enge Becken* som et af hovedværkerne inden for den obstetriske litteratur.

Gustav Adolf Michaelis blev født den 9. juli 1798 i Hamborg, hvor hans far var praktiserende læge. Efter faderens tidlige død voksede den unge Michaelis op i Kiel hos en onkel, der var professor i medicin og leder af Jordmoderskolen.

Michaelis blev student fra gymnasiet i Kiel og læste medicin ved universitetet i Göttingen. Herfra blev han læge i 1820.

Selv om det på det tidspunkt allerede var bestemt, at Michaelis skulle efterfølge onklen som leder af Jordmoderskolen, viste han stor interesse for andre fag end obstetrik, bl.a. matematik og arkæologi.

Efter lægeeksamen fortsatte Michaelis sine postgraduate studier i Paris, inden han i 1823 vendte tilbage til Kiel, hvor han både praktiserede som læge og assisterede onklen ved hospitalet.

I 1825 publicerede han en afhandling om sclerema neonatorum. Og selv om han gik op i sin gerning som læge, interesserede han sig også levende for naturhistorie. Det var derfor naturligt, at han i 1846 var præsident for en biologisk kongres i Kiel.

Otte år tidligere var han officielt blev udnævnt til stadsphysicus for Kiel, og samtidig afløste han sin onkel som chef for den gynækologiske afdeling ved hospitalet i Kiel. Og da onklen døde i 1841, var det Gustav Michaelis, der fik stillingen som leder af afdelingen.

I 1839 var han blevet udnævnt til ekstraordinær professor i obstetrik ved Kiels Universitet, men han fik aldrig stilling som professor ordinarius i faget. Det betød, at han aldrig eksaminerede studerende, og at han i øvrigt kun havde få studenter.

I 1846 var der politiske uroligheder i Syd-slesvig; samtidig udbrød der en dødelig epidemi af barselsfeber i den afdeling, han var leder af; da denne epidemi bredte sig til hans private praksis, fik han en dyb depression. Og

selv om Michaelis var en af de første, der forstod rækkevidden af de principper omkring ætiologien til puerperalfeber, som Semmelweis havde publiceret, og – og alene blandt kollegerne – havde søgt at efterleve dem, døde kusinen af barselsfeber. Det berørte ham dybt, for han havde bistået hende, da hun fødte! Han følte sig personligt skyldig i kusinens død, og det gjorde ikke depressionen mindre.

En ferie hjalp heller ikke på tilstanden! Og den 8. august 1848 kastede this great man sig ud foran et kørende tog og døde kun 50 år gammel.

Kilder:

1. Klinisk Ordbog. 16. udgave, København: Munksgaard Danmark 2004.
2. Harold Speert. *Obstetric & Gynecologic Milestones*. New York & London: The Parthenon Publishing Group 2000.
3. Kurt Semm & Monika Weichert von Hassel. *Kiel University Hospital and Michaelis School of Midwifery*. Kiel 1985.

Løsning på Quiz nr. 2 i DSOG-bladet nr. 6, 2008

Den 8. september 1904 kl. 17.15 foretog professor Leopold Meyer den første sterilisation af kvinde i Danmark. Indgrebet skete i tilslutning til et kejsersnit og blev foretaget som en bilateral salpingektomi med excision af uterinhjørnerne.

Nogle måneder senere – den 2. november 1904 – kunne Leopold Meyer meddele to tilfælde af incontinentia urinae, som han havde behandlet med god effekt ved hjælp af parafininjektioner omkring urethra. Meddelelsen blev bragt ved et møde i Foreningen for Gynækologi og Obstetrik i København – det senere DSOG – og gav anledning til en del diskussion – ikke mindst af faren for embolier.

Leopold Meyer blev født den 1. november 1852 i København, hvor faderen var grosserer og med den yderste grad af flid, pligtfølelse og nøjsomhed havde skabt sig en formue. Disse dyder blev indprentet den unge Leopold gang på gang og prægede ham gennem hele livet.

Leopold Meyer blev læge allerede som 22-årig. Og i 1876 blev han kandidat hos Frantz Howitz, hvilket havde meget stor betydning for Meyers valg af karriere. Han omtalte altid Howitz som sin læremester og betragtede sig på mange måder som hans elev.

Efter at have forsvaret sin disputats om Uterinsygdomme som sterilitetsårsag, rejste Meyer til udlandet på en rejse, der strakte sig over et års tid. Rejsen førte ham til Frankrig, Tyskland, England og USA, hvor han alle steder studerede hos tidens kendteste læger, bl.a. hos Spencer Wells i London og hos Thomas Emmet i USA.

Gennem hele livet bevarede Leopold Meyer kontakten til kollegerne i udlandet. Hans store sprogkundskaber og høje intelligens bevirkede, at han nøje fulgte med i, hvad der rørte sig – også uden for landets grænser.

Efter hjemkomsten fra det store udland nedsatte Leopold Meyer sig som praktiserende gynækolog og fødselshjælper i København efter, at han i nogle år havde været ansat ved forskellige københavnske hospitaler. Men han følte sig aldrig godt tilpas som praktiserende speciallæge. Måske skyldtes det, at han kunne virke studs og arrogant på dem, der ikke kendte ham.

I 1897 greb Leopold Meyer chancen, da professor Stadfelt døde. Og efter konkurrence med Johs. Kaarsberg, blev Meyer udnævnt til professor. Dermed fik de studerende en underviser, som var ualmindelig blændende. Hans forelæsninger var mesterlige i deres opbygning. Han havde en sjælden pædagogisk evne til at give studenterne netop den viden, som de senere fik brug for i praksis.

Meyers lærebøger udkom i mange udgaver; de var stringente og klare i deres opbygning og præget af hans store evner til pædagogisk fremstilling af stoffet.

Leopold Meyer var først og fremmest obstetriker. Fødselsvidenskaben var alle dage hans hjertebarn. Medvirkende hertil var uden tvivl hans næsten totale mangel på operative evner. Og selv om Meyer utrættelig forsøgte at

forbedre sin operationsteknik, nåede hans operative færdigheder aldrig på højde med hans evner til at stille den rette diagnose.

Hans hænder var meget store og grove; særlig tommelfingrene var veludviklede og mindede iflg. en reservelæge om en poterne på en puddelhund. Selv sagde han med megen selverkendelse: Hvorfor f.... har Vorherre dog været så idiotisk at give mig små fødder og store grabber?

I 1910 tog man det nye Rigshospital på Nørre Fæled i brug. Det Kgl. Frederiks Hospital flyttede dertil fra Bredgade og Fødselsstiftelsen fra Amaliegade.

Og lige siden har Fødselsstiftelsen været en del af Rigshospitalet.

Leopold Meyer døde den 23. maj 1918 efter længere tids sygdom. Dermed mistede Foreningen for Gynækologi og Obstetrik sin eminente formand gennem 16 år og faget en højt kvalificeret professor.

Kilder:

1. Torsten Sørensen. Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi 1898-1998. København: DSOG 1998.
2. Dyre Trolle. The history of Caesarean Section. København: C. A. Reitzel Booksellers 1982.
2. Torsten Sørensen. De første behandlinger af urininkontinens ved hjælp af injektion (bulking). DUGSNyt 2008;2(2):16-17.

Torsten Sørensen

Medicinhistorisk Quiz Quiz nr. 1

Han var en af de første, der interesserede sig for behandlingen af vesiko-vaginale fistler. Ud fra skeer af tin formede han de første udgaver af det instrument, der nu

bærer hans navn. Der står en statue af ham i Central Park i New York City.

Hvilken læge? Hvilket instrument? I hvilken stilling lå patienterne, når man opererede dem for vesiko-vaginale fistler?

Quiz nr. 2

Denne svulst i ovariet er oftest solid med rigeligt fibrøst væv og med øer af uroepitel med eller uden små kirtelrum med slim. Svulsten er ikke hormondannende og oftest godartet. Den har navn efter en tysk gynækolog, der ikke anede, at den var opkaldt efter ham før mange år efter, at han havde beskrevet den.

Hvilken tumor? Hvilken læge? Hvor boede han, da han fik at vide, at svulsten bar hans navn? Og hvor og hvornår døde han?

Svar på quizzerne kan senest den 20. februar 2009 sendes til e-postadressen: torsten.soerensen@dadlnet.dk med angivelse af indsenderens navn og adresse, så evt. præmie kan fremsendes korrekt.

Torsten Sørensen

Selskabets tidligere formænd Carl Svenstrup (1968-1970)

Af Aksel P. Lange

Carl Christian Svenstrup blev født i Hals i 1909 og døde i Bredballe ved Vejle i 1982. Den kliniske uddannelse fik han på forskellige hospitaler i Jylland og på Bornholm. Han var 2. og 1. reservelæge på gynækologisk-obstetrisk afdeling ved Odense Amtssygehus og Bys sygehus, før han i 1949 blev udnævnt til overlæge ved Sct. Maria Hospital i Vejle.

Sct. Maria Hospital var et katolsk hospital grundlagt i 1913 af Sct. Maria søstre fra Berlaar i Belgien. Oprindeligt var der 30 sengepladser. I 1927 blev det udvidet til 60 pladser, og i 1937 blev der plads til 90 patienter.

I 1949 oprettedes der en egentlig føde- og gynækologisk afdeling. Carl Svenstrup var chef for denne afdeling i 30 år.

I 1994 blev afdelingen flyttet til Vejle sygehus. I det gamle Sct. Maria Hospital er der bl.a. indrettet et hospice.

I Carl Svenstrups formandsperiode blev de nye regler for Speciallægeuddannelsen vedtaget og begyndte at træde i funktion.

Carl Svenstrup var i en årrække medlem af selskabets 14-udvalg, før han blev medlem af bestyrelsen og senere selskabets formand. Han var også aktiv i det lokale politiske arbejde som medlem af Bredballe sogneråd og senere Vejle byråd.

MØDER OG KURSER

NUGA 25th Anniversary Meeting 14- 16 May 2009, Reykjavik

Visit the NUGA website for more information: www.nuga-info.org

Dates

- ◆ Registration opens: 1 February 2009
- ◆ Deadline abstract submission: 14 March 2009
- ◆ Deadline reduced fee registration: 14 March 2009
- ◆ Deadline application NUGA grant: 14 March 2009.

Programme

Thursday 14 may

Afternoon Arrivals
Evening Sponsored pre-congress symposia

Friday 15 may

08.00-09.00 Registration
09.00-09.05 Welcome
Konráð Lúðvíksson, Reykjavik
09.05-09.25 The origins of NUGA
Torkel Rud, Oslo
09.25-09.45 Regulation of urine production with special reference to estrogen levels and to gender difference (dissertation)

Charlotte Graugaard-Jensen, Skejby
09.45-09.50 Discussion
09.50-10.10 Micturition disturbances after acute cerebral stroke (dissertation) Renate Pettersen, Ullevål
10.10-10.15 Discussion
10.15-10.35 Lower urinary tract symptoms in stroke patients – A clinical study of prevalence, impact and effect of training (dissertation) Sigríð Tibæk, Glostrup
10.35-10.40 Discussion
10.40-11.15 Coffee break
Exhibition
11.15-11.30 NUGA award 2007: progress report. Martin Stjernquist, Malmö
11.30-12.00 Retropubic or transobturator – which sling is best?
Introduction: Sigurd Kulseng-Hanssen, Oslo
Panel discussion
12.00-13.00 Lunch
Exhibition
13.00-13.30 Inter-disciplinary approach to the patient with multiple pelvic floor dysfunctions (LUTS, POP, anal)
Panel discussion
13.30-13.40 Discussion
13.40-14.30 Poster session
(5 posters @ 7+3 min)
14.30-15.00 Coffee break
Exhibition
15.00-15.50 Poster session
(5 posters @ 7+3 min)
15.50-16.00 The future of NUGA – what does the members want?
Søren Brostrøm
16.00-16.15 Discussion
17.15-18.00 Buses depart from Hilton
18.00 Buses arrive Blue Lagoon
18.00-22.00 Galla Dinner
Blue Lagoon
22.00-22.45 Buses depart Blue Lagoon
22.45 Buses arrive Hilton

Saturday 16 May

- 09.00-09.45 »Pelvic ultrasound – what's in it for you«
Hans Peter Dietz
- 09.45-09.55 Discussion
- 09.55-10.15 The role of connective tissue in pelvic organ prolapse and urinary incontinence in women
Yngvild Skåtun Hannestad, Bergen
- 10.15-10.20 Discussion
- 10.20-10.40 Genital prolapse surgery – a study of methods, clinical outcome and impact of pelvic floor muscle function (dissertation)
Kristina Crafoord, Örebro
- 10.40-10.45 Discussion
- 10.45-11.05 Studies on the Extracellular Matrix of the Dysfunctional Pelvic Floor (dissertation)
Marie Westergren Söderberg, Stockholm
- 11.05-11.10 Discussion
- 11.10-11.40 Coffee break
Exhibition
- 11.40-12.30 Poster session (5 posters @ 7+3 min)
- 12.30-13.30 Lunch
Exhibition
Meeting closes

Nordic research scholarship in urogynecology 2009

NUGA will award a scientific scholarship for basic or clinical research in the field of urogynecology. For further information on how to apply, please visit www.nuga-info.org or contact soren@brostrom.dk or +45-42454245

Guidelines for abstract preparation

Abstracts are being sought for NUGA 2009, 14-16 May 2009, Reykjavik, Sweden, Sweden. The meeting is dedicated to the latest advances in research and clinical practice in the field of urogynecology and female urology in the Nordic countries. We invite researchers from

Sweden, Denmark, Finland, Norway and Iceland to submit abstracts covering basic or clinical science in the field of urogynecology and female urology for NUGA 2009. Abstracts may be submitted in the Scandinavian languages or English and should contain the following items:

- ◆ abstract title
- ◆ authors (presenting author underlined)
- ◆ institutional belonging and country
- ◆ aims of the study
- ◆ methods
- ◆ results
- ◆ conclusions

Abstract lengths should not exceed 1 A4-page, font 12, line spacing 1.5

The abstract will be presented both orally and as a poster. Oral presentations are to be held in English (slide language optional) or any of the Scandinavian languages (slides in English). You will have 5 minutes for your presentation and are recommended to use 5-6 PowerPoint slides to illustrate your study. After your presentation a 5 minute discussion in English or Scandinavian will follow.

All abstracts must be submitted by the presenting author to soren@brostrom.dk as a Word document or PDF-file no later than 14 March 2009. Confirmation of abstract submission and notification of acceptance will be sent out by e-mail only.

Kontinenssygepleje anno 2009: teambuilding og nye horisonter

Tidspunkt

Kl. 9-16, fredag den 27. februar 2009

Sted

Auditoriet stueetagen, Arne Jacobsens Allé 15, Ørestad, 2300 København S

Målgruppe

Kontinenssygeplejersker, men andre faggrupper er også velkomne

Kursusledelse

DUGS kursusudvalg (Søren Brostrøm, Lars Alling Møller, Heidi Christensen, Eva Kleberg Andersen, Berit Sejersén Larsen)

Tilmelding:

Pr. e-mail besl@glo.regionh.dk senest den 30. januar 2009

Betaling

Samtidig med tilmelding indbetales deltagergebyr kr. 750 på DUGS' konto i Lægernes Pensions Bank, reg. 6771 konto 0006154413. Husk at mærke overførslen tydeligt med dit navn.

Kursusgeby

200 kr.

Sponsor

Novo Nordisk Scandinavia

Program

09.30-10.00	Kaffe og brød
10.00-10.15	Velkomst/præsentationsrunde (Kursusledelsen)
10.15-10.30	Kontinenssygepleje anno 2009: arbejde med mandlige patienter (Birgit Wendelbo, Herlev)
10.30-10.45	Kontinenssygepleje anno 2009:

erfaringer med gruppekonsultationer

(Kirsten Kaysen, Skejby)

10.45-11.00 Kontinenssygepleje anno 2009: erfaring med forundersøgelser og minimal care

(Jonna Bjørk, Ålborg)

11.00-11.15 Kontinenssygepleje anno 2009: forskningssygeplejerske og projektarbejde (Berit Sejersén Larsen, Glostrup)

11.15-11.30 Kaffepause

11.30-11.45 Kontinenssygepleje anno 2009: Hjemmeplejen budget til inkontinens, hvad går pengene til? en fra sjælland

(Helle Nygaard, Rødovre)

11.45-12.00 Kontinenssygepleje anno 2009: hjemmeplejen, hvad går pengene til?

(Lisbeth Freiberg, Sønderborg)

12.00-12.15 Erfaringer med landsdækkende rådgivningslinje

(Jonna Bjørk, Ålborg)

12.15-13.15 Frokost

13.15-13.30 Nyt om bækkenbundstræning (Ulla Due, Hvidovre)

13.30-13.45 Nyt om medicinsk behandling (Søren Brostrøm, Glostrup)

13.45-14.00 Nyt om kirurgisk behandling ved inkontinens

(Eva Kleberg Andersen, Viborg)

14.00-14.15 Nyt om kirurgisk behandling ved prolaps

(Eva Kleberg Andersen, Viborg)

14.15-14.45 Kaffepause

14.45-15.45 Hvordan optimerer vi patientforløb: ambulante, sammedagskirurgiske, indlagte etc (Diskussion & erfaringsudveksling, alle)

15.45-16.00 Afrunding. Evaluering. Hvordan kommer vi videre?

(Kursusledelsen)

Kirurgisk behandling af urogenital prolaps (pelvic organ prolapse, POP) hos kvinder

State-of-the-art anno 2009

Tid
Kl. 9-16, fredag den 24. april 2009

Sted
Mødelokale K3, Hotel H.C. Andersen, Claus Bergs Gade 7, Odense

Målgruppe
Læger, sygeplejersker og andre faggrupper, der behandler POP hos kvinder

Kursusledelse
DUGS kursusudvalg (Søren Brostrøm, Lars Alling Møller, Heidi Christensen, Eva Kleberg Andersen, Berit Sejersen Larsen)

Tilmelding
Pr. e-mail til: soren@brostrom.dk, senest den 27. marts 2009

Betaling
Samtidig med tilmelding indbetales deltagergebyr kr. 750 på DUGS' konto i Lægernes Pensions Bank, reg. 6771 konto 0006154413. Husk at mærke overførslen tydeligt med dit navn.

Kursusgebyr
750 kr.

Program

08.30-09.00 Kaffe og brød
09.00-09.15 Velkomst/præsentationsrunde (Kursusledelsen)
09.15-09.30 Forekomst og risikofaktorer ved POP (Lars Alling Møller)
09.30-09.45 Billeddiagnostik ved POP: hvad

kan vi bruge UL og MR til i den daglige klinik?
(Christina Sørensen)
09.45-10.00 Hvem skal vi operere?
(Gunnar Lose)
10.00-10.15 Konservativ behandling af POP anno 2009
(Karin Glavind)
10.15-10.45 Kaffepause
10.45-11.05 Forvægsplastik anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg?
(Karl Møller Bek)
11.05-11.25 Bagvægsplastik anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg? (Gunnar Lose)
11.25-11.40 Perineoplastik anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg?
(Karl Møller Bek)
11.40-12.00 Diskussion
12.00-13.00 Frokost
13.00-13.15 Suspension ved vaginal hysterektomi anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg?
(Pia Sander)
13.15-13.30 Vaginaltopsprolaps anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg?
(Lone Mouritsen)
13.30-13.45 Laparoskopisk prolapskirurgi anno 2009: hvad er der evidens for, og hvad gør jeg?
(Søren Brostrøm)
13.45-14.15 Kaffepause
14.15-14.30 POP-kirurgi i dagkirurgisk regi: hvordan optimeres patientforløbene?
(Susanne Axelsen)
14.30-14.45 Seksualfunktion og POP: er der noget vi overser? ved vi nok? hvordan bliver vi bedre?
(Helga Gimbel)
14.45-15.00 Implantater i POP-kirurgi: hvad er evidensen?
(Søren Brostrøm)

- 15.00-15.15 Patientens forventninger og de barske realiteter: hvordan sikrer vi sammenhæng?
(Lone Mouritsen)
- 15.15-15.45 Diskussion
- 15.45-16.00 Afrunding. Evaluering. Hvordan kommer vi videre?
(Kursusledelsen)

Vold mod kvinder, fødselsangst og fødselsmåde

Danmark deltager i et europæisk multicenterstudie, BIDENS, hvis formål er at undersøge om der er en sammenhæng mellem at have været udsat for vold (psykisk, fysisk eller seksuel), fødselsangst og instrumentel forløsning.

Vi vil derfor gerne invitere interesserede til et gå-hjem møde om emnet.

Sted

Rigshospitalet, auditoriet afsnit 4031
(opgang 4, 3. sal)

Tid

Tirsdag den 31. marts 2009 kl. 16-18

Tilmelding

Ikke nødvendig. Deltagelse i mødet er gratis.
Der serveres the og kaffe.

Program

- 16.00-16.10 Velkomst
Ann Tabor, Rigshospitalet
- 16.10-16.40 Fødselsangst og tidligere overgreb.
Berit Schei, professor, gynækologisk-obstetriske afdeling, Trondheim Universitetshospital
- 16.40-17.10 Fødselsangst og posttraumatisk stressyndrom

- 17.10-17.30 Elsa-Lena Ryding, overlæge, Karolinska sjukhus, Stockholm
Fødselsangst blandt gravide der har været udsat for vold
Anne-Mette Schroll, jordemoder, cand. scient. san., Righospitalet
- 17.30 Diskussion

Skriftlig beretning fra bestyrelsen DFKO 2008

Praksisoverdragelser

I 2008 har fire fuldtidspraksis og en deltidspraksis skiftet ejer. Der er oprettet en delepraksis.

Bestyrelsesarbejdet

Der har været afholdt 3 bestyrelsesmøder.

Der har været brugt en del tid på hjemmesiden og specielt hvorledes den kan forbedres, opfølgning på henvendelse til Lægemiddelstyrelsen vedrørende vævsloven, modernisering, kræftpakker, grænserne for prov abort i speciallægepraksis og støttegruppe ved klager.

Hjemmesiden

Vi er nået til den konklusion at hjemmesiden ikke bliver bedre af at ansætte en professionel webmaster idet det er indlæg fra de enkelte medlemmer.

Vi har valgt at gøre det på en anden måde.

Der har været afholdt en »uddannelsesdag« for webmastere således at arbejdet med at lægge nyheder ind på hjemmesiden blev fordelt på flere personer.

Det bliver hjemmesiden ikke umiddelbart bedre af.

Det er derfor stadig vigtigt at alle praktiserende gynækologer bidrager til hjemmesiden og sender indlæg til en af webmasterne.

Lægemiddelstyrelsen

Lægemiddelstyrelsen har i marts modtaget brev fra DFKO's Bestyrelse med indsigelser vedrørende håndtering af fertilitetspatienter. Brevet indeholdt forslag til en forenkling og opblødning af de mange efter vores mening meget restriktive foranstaltninger. Vi har ikke modtaget det lovede svar men har efter mange overvejelser valgt at undlade at rykke og betragte det manglende svar som en stiltiende accept af vores forslag.

Arbejdstilsynet

Vi må, uden begejstring, konstatere at bestyrelsens vurdering af arbejdstilsynets krav til arbejde med formalin og kirurgisk røg er blevet bekræftet fra flere sider.

Der er nu flere der har fået etableret den krævede udsugning og det har været muligt at få etableret udsugning der ikke har været så bekostelige som først antaget.

Der er siden kommet en mulighed for at arbejde med formalin i et lukket system men det løser jo ikke problemet med den kirurgiske røg.

Det er bestyrelsens mål at omkostningerne ved etablering af arbejdsmiljømæssige foranstaltninger søges dækket ved at hæve honorarerne for ydelserne hvori formalin og kirurgisk røg indgår.

Strukturelle ændringer i FAS

FAS har ændret struktur og er nu en Forening af forhandlingsberettigede Foreninger.

Sammensat af bl.a. Overlægeforeningen og FAPS. I den anledning er organisationernes placering i FAS ændret. Organisationerne skal i den forbindelse tage stilling til om de vil lægges ind under overlægeforeningen eller FAPS.

Det vil vi gerne høre generalforsamlingens mening om.

Kræftpakkerne

Kræftpakkerne kom i løbet af 2008. Der skal ikke være tvivl om at vi støtter op om at patienter med mistænkt cancer skal have så hurtigt forløb som muligt.

Det er vores mening at vi som gynækologiske speciallæger skal sidestilles med den gynækologiske ambulatorier således at den videre behandling af patienterne ikke skal forsinkes af yderligere undersøgelser når vi har stillet diagnosen, med mindre det drejer sig om undersøgelser vi ikke kan udføre som f.eks. de billeddiagnostiske undersøgelser.

Vi opfordrer de enkelte praksis til at lave aftaler med de modtagende afdelinger om hvorledes samarbejdet kan fungere bedst.

Vi fik desværre ikke nogen indflydelse på hvorledes kræftpakkerne blev sat sammen idet vi først helt tilfældigt fik det at vide da arbejdet var næsten færdigt. Vi prøvede men det lykkedes ikke.

Som en følge af det har vi ansøgt om en observatørpost i DGC's forretningsudvalg for at kunne være på forkant en anden gang.

Vi fik i december afslag på dette og blev opfordret til at søge indflydelse via DSOG. Det vil vi så gøre.

UEMS EBCOG

Ved FAS repræsentantskabsmøde blev vi klar over at DFKO er en af kontaktorganisationerne til UEMS og EBCOG.

Vi har ikke haft den kontakt i nogen år men skal gøre hvad vi kan for få den igen, og har reglerne på vores side, idet det af DSOG's vedtægter fremgår at »Det ene (af to medlemmer) udpeges efter indstilling fra Danske Fødsels- og Kvindelægers Organisation«.

Støttegruppe

Ved sidste generalforsamling blev det vedtaget at oprette en støttegruppe til medlemmer der fik en klage.

Vi har ikke oprettet en sådan gruppe men i de tilfælde der har været en klage har bestyrelsen tilbudt sin hjælp og har også mulighed for at skaffe kontakt til kolleger med større ekspertise på de enkelte områder end den bestyrelsen kan have.

Modernisering

Det er tid til modernisering. Vi har indsendt forslag og har fået at vide at Regionerne har meldt ud at de

De ønsker en modernisering af det gynækologiske speciale.

Hvornår det bliver er vi ikke klar over men det bliver et stort meget spændende arbejde som vi ser frem til.

Udvidet samarbejde mellem speciallægepraksis og sygehusafdelingerne.

Vi har fået en uformel henvendelse fra

Poul Jaszczak om at undersøge mulighederne for at udvide samarbejdet mellem praksis og sygehuse således at vi som praktiserende kunne få mulighed for at udnytte deres apparatur og faciliteter til operationer og udvidede undersøgelser.

Vi har svaret at vi ikke tør love at alle praktiserende gynækologer vil være interesserede i dette men at der sagtens kan være nogen der kunne tænke sig det.

Vi vil gerne gå ind i en dialog om dette og få en fornemmelse af betingelser, pris og muligheder for dette inden der træffes en endelig afgørelse.

KVIS

Det ser ud til at vi som speciale vil komme ind i dette meget tidligt men afventer et udspil fra FAPS.

Fremtidigt arbejde

Vi håber at det største arbejde i det kommende år vil være moderniseringen af specciallet og formentlig KVIS.

Jan Pelle

Klumme 2009

Kære medlemmer

FYGOs bestyrelse ønsker alle et rigtig dejligt og lykkebringende nytår!

De første kurser for 2009 er annonceret på FYGOs hjemmeside, skynd jer at melde jer til!

Programmet for FYGOs internat og generalforsamling er ligeledes at finde på www.fygo.dk samt her i bladet. Forslag til behandling fra medlemmerne skal være vores sekretær i hænde senest d. 22. februar 2009 (Ulla van Zwol E-mail: ullavanzwol@hotmail.com).

Vi glæder os til at se nye som gamle medlemmer i 2009!

Mvh

FYGOs bestyrelse

Internatkursus »Gynækologisk Endokriologi«

Målgruppe
Medlemmer af FYGO og andre interesserede

Tid
Torsdag & fredag den 19. og 20. marts 2009

Sted
Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Pris
Kr. 1.250,- inkl. middag & overnatning. Pris ikke medlemmer 2.000,- kr. Efter tilmeldingsfristen er prisen for medlemmer 1.750,-kr og for ikke-medlemmer 2.250,-kr.

Tilmelding
Foregår pr. mail til FYGO's sekretær Ulla van Zwol: ullavanzwol@hotmail.com

Betaling

Sker ved indsættelse af det relevante beløb på konto i Brørup Sparekasse: Reg.nr. 8148, kontonr. 0000672130 med tydelig angivelse af deltagers navn. Indbetalingen skal være os i hænde senest den 1. feb 2009! »først til mølle-princippet« gælder!

Program

Torsdag

09.30-10.30	Basal endokrinologi og POF (premature ovarian failure) ved Anette Tønnes
10.30-11.00	Pause
11.00-11.45	Medicinske lidelser med påvirkning af hypofyse-gonade akse ved Marianne Andersen,OUH
11.45-12.45	Frokost kl 12
12.45-13.45	Peri/postmenopausal terapi ved Sven Skoubye
13.45-14.15	Kaffe
14.15-15.30	Kardiovaskulær risiko ved Øjvind Lidegaard
15.30-18.30	General Forsamling
19.30	Middag
21.30	Underholdning

Fredag

09.00-09.45	PCOS (endokrinologisk perspektiv) ved Jørgen Rungbye
09.45-10.00	Pause
10.00-10.45	PCOS (gynækologisk perspektiv) ved Ditte Trolle
10.45-11.15	Pause
11.15-11.45	Osteoporose ved Pernille Ravn.
11.45-12.30	Frokost
12.30-13.30	Underholdning
13.30-14.00	Evaluering

Sponsorer

Afventer svar

Ordinær generalforsamling

Foreningen af Yngre Gynækologer og Obstetrikere indkalder hermed til Ordinær generalforsamling torsdag den 19. marts 2009 kl. 15.30-18.30

Sted

Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Program

1. Valg af dirigent.
2. Beretning fra formand, bestyrelse og arbejdsgrupper.
3. Godkendelse af regnskab og fastlæggelse af kontingent.
4. Fremlæggelse og afstemning om nye vedtægter for FYGO (se bilag)
5. Indkomne forslag til sagsbehandling fra medlemmerne.
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer og intern revisor, jvf. paragraf 8.
7. Valg af FYGO's kandidater til DSOG's udvalgsposter . Det endelige valg finder sted på DSOG's GF.
8. FYGO prisen
9. Eventuelt

ad 3: Herunder information om behov for evt kontingentforhøjelse fra 2009 som varslet på GF 2008

ad 4: Forslag til nye vedtægter vil kunne findes på FYGOs hjemmeside senest 14.dage før GF.

ad 5: Indkomne forslag meddeles sekretæren inden d. 22. februar: Ulla van Zwol E-mail: ullavanzwol@hotmail.com

ad 9: Herunder opfølgning på og diskussion af den nye ansættelseprocedure.

Forbehold for ændringer (hold øje med www.FYGO.dk)

På vegne af FYGO

Lotte B. Colmorn

Konstitueret formand for FYGO

Teoretisk kursus i Obstetrisk UL og Føtalmedicin (øst)

Tid og sted

Uge 11 (onsdag el torsdag), kl 16.30-21.00, Rigshospitalet, store auditorium på 4031, opgang 4. RH. v Professor Ann Tabor (RH) og Overlæge Kirsten Søgaard (RH)

Pris

200 kr. (for ikke-medlemmer kr. 500)

Målgruppe

Prækursister og yngre kursister.

Deltagere

Max. 30 deltagere.

Undervisere

Professor Ann Tabor (RH) og Overlæge Kirsten Søgaard (RH)

Tilmelding og kursusledelse

Lotte Berdiin Colmorn. E-mail til colmorn@dadlnet.dk med angivelse af navn og arbejdssted + kursusnavn, samt ved indsættelse af kursusgebyr på konto reg.nr. 6771 kontonr. 0006170508 Lægernes Pensionskasse.

Kursusplads fås efter registreret indbetaling og efter »først til mølle princippet«. Der vil blive serveret et let trakterement ifm kurset. Specielle ønsker til mad (vegetarerer o.lign) bedes meddelt pr mail.

Sponsorer

Afventes. Kurset er meldt til NLP ift gældende retningslinier.

Program

Kommer snarest

Lægeforeningens Forlag
Postboks 2707
2100 København Ø

Retuneres ved varig adresseændring

Adressemærkatet er udskrevet
fra Lægeforeningens edb-register.
Adresseændringer m.v. bedes
meddelt til Lægeforeningen,
Registreringsafdelingen,
Trondhjemsgade 9,
2100 København Ø.

